

Оксана Олійник

аспірант,
Педагогічний інститут,
Київський університет імені Бориса Грінченка
Бульвар І. Шамо, 18/2, 02094 Київ,
o.oliinyk.asp@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0001-8433-6764

ПОНЯТТЯ «ІННОВАЦІЯ» ТА «НОВАЦІЯ» В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті здійснено компаративний аналіз понять «новація» та «інновація» у їх діалектичному зв'язку на основі напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених. Виявлено загальне та специфічне бачення дослідників щодо цих феноменів; визначено сутнісні характеристики досліджуваних явищ на філософському, загально-теоретичному та емпіричному рівнях. Розглянуто специфіку інновацій у сфері освіти, причини й особливості їх виникнення. Запропоновано визначення понять «новація» та «інновація», зокрема. У матеріалі зазначено, що ключовим інструментом реалізації освітніх реформ мають стати інновації.

Ключові слова: впровадження; інновація; новація; нове; освітньо-науковий дискурс.

© Олійник О. І., 2022

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022

Постановка проблеми. Усі сфери діяльності людини у зв'язку із технологізацією суспільного простору зазнають багатьох інновацій. Опанування механізмом управління інноваційними процесами може стати передумовою суттєвих радикальних рішень у сфері освіти. Важливим інструментом всіх докорінних змін у розвитку суспільства в цих умовах мають стати інновації. У науковому дискурсі часто вживаються такі поняття як «інновація» та «новація». Тому саме розуміння цієї терміносистеми уможливило більш чітке розуміння феномену «інновація».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням феноменів «новації» та «інновації» займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема Балабанов І., Волдачек Л., Гнітецький Є., Гурвич Ф., Друкер П., Завадський Й., Ілляшенко С., Козак Л., Лапін Н., Полонська Л., Супрун А., Тофлер Е., Л., Федулова Л., Цюняк О., Чухно Л. та інші. У наукових джерелах усе ще існує проблема розмежування поданих визначень стосовно різних сфер діяльності людини, зокрема й освіти.

Метою статті є уточнення визначення понять «інновація, новація» як соціально-філософських, освітніх категорій.

Для реалізації поставленої мети необхідно розв'язати наступні **завдання**:

1. опрацювати теоретичну базу стосовно проблемних понять;
2. здійснити компаративний аналіз досліджуваних понять;

3. схарактеризувати сутність дефініцій «новація» та «інновація» як характеристик освітніх процесів.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі існують різні погляди на сутність та зміст поняття «інновація». Проаналізуємо історичні витоки виникнення цих понять. Початок осмислення цієї проблеми знаходимо ще в мислителів Античності, зокрема Сократа, Платона, Аристотеля. Засновник діяльнісного підходу у філософії Аристотель помітив, що давньогрецькі мислителі шукали першопричини і визначали основні роди причин: рухливість, формальність, матеріальність і мета. Він стверджував, що діяльність можлива лише за умови наявності цілі і засобу, вона є рухом до вдосконалення особистості (Аристотель, 1981, с. 295–373). Аналіз напрацювань філософії Давньої Греції є продуктивним поглядом на формування та розвиток проблеми інновацій у суспільному житті. Філософи наголошують на тому, що зміна мислення людини — результат активних змін у сфері практичної життєдіяльності. Звідси можна зробити висновок про важливість інновацій у житті людини зокрема й суспільства в цілому.

Дефініція «інновація» з'являється у науковому обігу у XIX ст. у працях Шумпетера Й., який вкладав у це поняття нову функцію виробництва, а також іменував ним технічний винахід. На той час це визначення вживалося як економічна категорія (Шумпетер, 1992, с. 55–62). Науковець

Санто Б. під інновацією розуміє такий суспільний техніко-економічний процес, практичне використання ідей та винаходів якого приводить до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій та дає прибуток (Санто, 1990, с. 296).

Причинами виникнення інновацій у будь-якій сфері людської діяльності є подолання внутрішніх (зростання і ускладнення потреб людини, родини, суспільства, які змушують здійснювати винаходи все більш нових та ефективних засобів задоволення цих потреб) та зовнішніх (постійно змінюване середовище, що оточує людину і суспільство спричиняє нові зміни подій і явищ суспільного буття) суперечностей (Чумак, 2009, с.3). Виникнення інновацій у сфері освіти також обумовлене певними чинниками, зокрема станом ринку освітніх послуг, прагненням закладів освіти одержати переваги стосовно конкурентів, відкритим доступом до різних ресурсів; підвищенням професійного авторитету педагога, його соціальною та матеріальною підтримкою; визнанням його новаторського статусу колегами (Хоружа, 2021, с. 112). Тож інновації є важливою складовою усіх сфер суспільного життя, яке постійно еволюціонує. Саме вони створюють передумови для змін у різних сферах діяльності соціуму, а це, в свою чергу, залежить від здатності людства до творчості й можливостей адаптувати ці зміни. Інновація нині є однією із базових потреб людей, особливо коли консервативна частина соціуму перебуває у постійній боротьбі за існування й розвиток.

Існують різні бачення на природу й сутність інновацій. Науковці різних галузей схильні вирізняти їх подібні характеристики у багатьох видах діяльності людини. Залежно від об'єктно-предметного спрямування інновації розглядають як процес або як одну із його фаз, як результат (Гурвич Ф.), як окрему систему (Лапін М.).

Як відзначає дослідниця Полонська Л., інновація є більш широким поняттям, оскільки вона може використовувати продукт, який носить не лише характер новації, але й вдосконалення (Полонська, 2009).

Учений Балабанов І. наділяє інновацію наступними ознаками:

- інновація розробляється на рівні прикладного порядку;
- інновація розробляється колективами (лабораторіями, відділами, інститутами) і втілюється у формі інноваційного проекту;
- інновація ставить за мету отримати більшу суму прибутку, підвищити продуктивність праці та знизити собівартість виробництва за рахунок нововведення у техніці та технології;
- інновація завжди є результатом пошуку (Балабанов, 2001, с.14-15).

Дослідник Гнітецький Є. розглядає 3 основні підходи до трактування визначення «інновація» у контексті економічних наук та наводить аргументи до кожного із них на основі напрацювань науковців:

1. Об'єктний (інновація розглядається як певний результат у вигляді нової технології, нового товару, методу тощо): інновація є кінцевим результатом діяльності зі створення і використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених або нових товарів, технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарів, які сприяють розвитку та підвищенню ефективності функціонування підприємств» (Ілляшенко, 2006). Подібної точки зору дотримуються також науковці Балабанов І., Молчанов О.
2. Процесний (інновація як процес впровадження певних змін): це використання в тій або іншій сфері діяльності результатів інтелектуальної праці, технологічних розробок, покликаних вдосконалювати соціально-економічну діяльність. До такого підходу дотична точка зору щодо інновацій у працях Санто Б.
3. Трансформаційний (зміни в діяльності підприємства): це трансформація в початковій структурі виробничого механізму, перехід від внутрішньої структури до нового стану, що спричиняє зміни з позитивними і негативними соціально-економічними наслідками в діяльності організації (Гнітецький, 2012).

На думку Супрун А., інновація — це не лише нововведення, це й здатність до нового типу мислення та переосмислення наявних сталих, традиційних істин, що є передумовою участі у розбудові нашої держави (Супрун, 2017, с.31-32).

Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах містить таку дефініцію: «нововведення, новітня зміна чи винахід; діяльність спрямована на створення принципово нових, вдосконалених або більш відповідних умовам технологій, виробів тощо» (Академ.тлум.словн., 1970-1980). Також поняття «інновація» містить своє трактування й у законодавчій базі. Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає інновації як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення — виробничі, адміністративні, комерційні та інші, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери (Закон України «Про інноваційну діяльність», 2007). Існує також думка, що інновацією є створення і впровадження нового або модифікованого засобу, який задовольняє конкретні суспільні потреби і дає ряд ефектів: економіч-

ний, науково-технічний, соціальний, екологічний (Чумак, 2009, с.3).

У філософських джерелах інновацією називають здатність вирватися за межі складного проблемного філософського мислення, бачити нові проблеми і знаходити їх рішення. Соціальні науки трактують інновацію як процес впровадження елементів однієї культури в іншу, соціально-культурний процес, який сприяє закономірним, різноманітним трансформаціям соціуму (Соціальна інноватика, 2006, с. 19).

На нашу думку, інновацією є кінцевий продукт будь-якої сфери діяльності людини, створений заново або вдосконалений на основі попереднього, який, порівняно з іншими продуктами, має вищі кількісно-якісні показники і перспективу подальшого впровадження чи використання.

Розглянемо це поняття «інновація» як освітній феномен. Щодо важливості освітніх інновацій наголошується у багатьох нормативних документах, зокрема законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про інноваційну діяльність» зі змінами (2012), Концепції «Нова українська школа» (2016), Положенні «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України» та ін. У цих документах відзначається, що ключовими завданнями освіти у XXI столітті є розвиток наукової та інноваційної діяльності, формування мислення, орієнтованого на майбутнє та підвищення якості освіти на інноваційній основі. Положення «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України» містить своє трактування визначення «інновація»: «Освітніми інноваціями є новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукція, освітні, а також технічні рішення у галузі освіти, що істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності» (Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності, 2017).

Лапін М. визначає інновацію як комплексний процес освіти, поширення і використання нового практичного засобу для повного або кращого задоволення вже відомої потреби; як процес змін, пов'язаних із даним нововведенням у тому соціальному уречевленому середовищі, у якому здійснюється його життєвий цикл (Лапін, 1980, с. 7).

Посилаючись на монографію дослідниці Козак Л., розширює розуміння законів перебігу інновацій у сфері освіти Хоружа Л: по-перше, для запобігання виникненню деструктивних змін під час введення інновацій варто враховувати фактор незворотньої дестабілізації педагогічного інноваційного середовища. По-друге, закон стереотипізації інновацій в освіті відтворює те, що будь-що нове може перетворитись у незвичайне явище та перейти у практичну дію. По-третє, зво-

ротність педагогічних інновацій характеризує закон їх циклічності. По-четверте, будь-яка інновація має бути реалізована стихійно або свідомо відповідно до закону фінальної реалізації інноваційного процесу (Хоружа, 2021, с. 106).

Спробуємо сформулювати власне визначення поняття «інновація» стосовно освітньої сфери. на нашу думку, інновація — це новітні створені педагогічно-управлінські продукти (технології, методи, засоби, форми роботи, матеріальні продукти), які є безпосереднім критерієм визначення ефективності інноваційного розвитку освіти під час реалізації її триединої мети (навчальної, розвивальної та виховної).

У зв'язку з широким поширенням інноваційних явищ у різних сферах діяльності з'явилася нова галузь знань — інноватика. Вона має на меті дослідження питань теорії та практики інноваційної діяльності. Так, в освітній сфері функціонує педагогічна інноватика, яка займається проблемами впровадження та вимірювання ефективності інновацій на різних рівнях освітньої ланки. Як стверджує дослідниця Юсуфбекова Н., педагогічна інноватика є вченням про створення педагогічних нововведень, їх оцінки, освоєння педагогічною спільнотою та впровадження в практику» (Юсуфбекова, 2010, с.9).

У науковому вимірі та різних сферах діяльності людини поряд із поняттям «інновація» часто застосовують поняття «новація». У зарубіжній літературі здебільшого ці терміни не розділяють, тоді як українські науковці трактують їх по-різному, а дехто ототожнює зі стилістичною метою, хоча вони відрізняються за своєю сутністю, змістовим та функціональним навантаженням. Спільним для обох визначень є характеристика новизни та розвитку. на думку Чумак О., поняття віддзеркалюють шлях розвитку, який веде до змін через прискорення поступовості руху та оновлення всіх елементів процесу: принципів, методів, цілей, що потребує подолання укорієних звичок, взаємозв'язків, стійких тенденцій і породжує нову якість (оновлену матеріально-технологічну базу, систему управління, суспільні відносини, новий спосіб життя, новітні життєві стилі) (Чумак, 2017, с.3).

Категорії, які складають синонімічний ряд, потребують семантичного аналізу з позиції різних галузей діяльності людини. Відповідно до Академічного тлумачного словника поняття «новація» тотожне визначенню «нововведення» (Академ.тлум.словн., 1070-1980). Філософський словник Шмідта Г. ототожнює інновацію з нововведенням (Шмідт, 2005, с. 178-179). У філософії нове — це поняття, яке вживається для усвідомлення процесу розвитку, творчості; для позначення раніше неіснуючого, того, що відрізняється від колишньої реальності. Онтологічну основу його виникнення утворюють закони емерджент-

ності різних явищ оточуючого середовища. Завдяки поняттю «нове» можемо вибудувати семантичний ланцюжок, який базуватиметься на градації змін: оновлення — нове — нововведення — новація — інновація — інноваційна діяльність — інноваційність. Зупинимось лише на двох категоріях із зазначеного ланцюжку — новація та інновація. Якщо здійснити словотвірний розбір обох слів, можна простежити їх відмінність у значенні. Слово «новація» походить від «новий» — той, якого не було раніше. Завдяки додаванню іншомовного префікса «in-», який має значення «проникнення у щось», маємо слово «інновація», тобто «новація із проникненням у якість явище, предмет, процес і тд».

Здійснивши етимологічний аналіз, також можемо простежити певні відмінності. Innovate означає «запроваджувати нововведення», «вводити що-небудь нове». Слово запозичене з латинської мови. «Новація» походить від латинського слова «novatio» («оновлення», «зміна»). Останнє визначення використовувалася спочатку як юридичний термін та трактувалася наступним чином: новація — юридична операція, за якою замість старого зобов'язання встановлюється нове. Визначення «інновація» є похідною від попереднього, префікс «in» означає процес впровадження, введення новації (in-novare).

Можемо зробити висновок, що семантично ці два поняття різняться, оскільки новацією можемо назвати те нове, яке є ще не впровадженим або ж не пройшло процес апробації із визначенням ефективності кількісно-якісних показників. Натомість інновація — це уже впроваджене нове, яке має підтвердження своєї ефективності на основі конкретних даних.

В історії філософської науки існує тенденція розрізняти процес оновлення як трансформацію властивостей, функцій, відносин і самого інноваційного явища, які становлять особливий клас змін (Чумак, 2017, с. 8). Тому поняття «новація» вживається сучасними дослідниками на позначення трансформацій у культурі, мистецтві та є способом «заперечення консервативних або віджитих елементів соціокультурного досвіду людства, оновлення або якісні зміни застарілих тенденцій, структур, положень і продуктів людської соціокультурної діяльності, які вичерпали резерви позитивного розвитку» (Нікітін, 1988, с. 7).

Деякі сучасні дослідники схильні розмежовувати поняття «новація» та «інновація». Аналізуючи їх праці, можемо простежити, що для розрізнення визначень вони послуговуються певними положеннями. Так, новація є кінцевим результатом фундаментальних, прикладних досліджень, розробок або експериментальних робіт у будь-якій сфері діяльності по підвищенню її ефективності. Він представлений у вигляді

винаходів, пропозицій, технологій та ін. Інновація є кінцевим результатом впровадження новації і має на меті зміни певних процесів, явищ, предметів соціальної значущості.

У науці до цих двох визначень застосовують поняття «життєвий цикл», що характеризує стадії початку й завершення розвитку. Новація має на меті розроблення (фундаментальні, прикладні дослідження, теоретичні розрахунки), проектування (оформлення документації, створення конструкцій, креслень, реалізація їх у дослідному зразку), виготовлення (встановлення і запуск повної серії), використання та старіння (вичерпання можливостей новації та поява її альтернативного варіанту). Натомість інновація відрізняється стадійністю життєвого циклу: зародження (пошук відповідних новацій), освоєння (впровадження її на об'єкті), дифузія (багаторазове повторення нововведення на інших об'єктах, тиражування), рутинізація (реалізація нововведення у стабільних, постійно функціонуючих елементах відповідних об'єктів) (Чумак, 2017, с. 9). Життєві цикли обох понять є взаємообумовленими. Результативність інновації неможлива без розроблення й впровадження новації у певну сферу діяльності.

Розглянемо приклад: заклад середньої освіти у зв'язку з переходом на змішаний формат навчання має потребу відмовитись від ведення паперового журналу та налаштувати більш зручну комунікацію з учнями й батьками стосовно процесу й результатів навчальної діяльності. Робоча група закладу розробила демоверсію універсальної цифрової освітньої платформи, яка має функції ведення електронного щоденника (результати різних видів робіт, коментарі до них), інформування батьків, можливість вести діалоги у спеціальному месенджері, розміщення навчальних матеріалів, розрахунку тематичних і семестрових балів. Ця демоверсія платформи пройшла апробацію в межах одного класу школи, мала позитивні результати. на даному етапі це є новація, оскільки розробка пройшла стадії життєвого типу, притаманні саме їй. Якщо зазначену платформу використовуватимуть мінімум впродовж року у конкретному закладі загальної середньої освіти, вона матиме позитивні результати й відгуки серед усіх учасників освітнього процесу, то ця розробка перейде до етапу дифузії. Використання ресурсу стає постійним, послуговування платформою є звичним для школи, заклад має можливість поширювати її в інші освітні структури. Таким чином, ця платформа стає інновацією, оскільки відповідає потрібним стадіям життєвого циклу, дає позитивні якісно-кількісні показники.

Отже, життєвий цикл інновації має на меті перетворення новації шляхом її використання й впровадження у практику за умови наявності конкретних позитивних показників реалізації.

Якщо хоча б один з етапів життєвого циклу інновації не вступив у дію, це значить, що продукт (технологія, винахід і т.д.) усе ще є новацією.

Висновки. Інновації є важливою складовою стрімкого розвитку сучасного суспільства. Інновація та новація для будь-якої сфери діяльності людини, зокрема й для освітньої, є категоріями не тотожними. Вони мають у своєму змісті спільну характеристику — оновлення й розвиток, проте суттєвою відмінністю є те, якою буде результативність їх впровадження у діяльність людини. Аналіз наукового дискурсу довів, що досліджувані

поняття відрізняються стадіями життєвих циклів, їх особливостями. Новацією можемо називати нове (технологію, винахід, методику й т.д.), яке ще не підтвердило ефективності свого впровадження й не перейшло в стадії дифузії та рутинізації. Натомість інновація — це уже випробуване нове, яке пройшло усі етапи свого розвитку, підкріпивши їх якісно-кількісними показниками. Таким чином, важливо розуміти специфіку обох понять, алгоритми їх реалізації задля можливості ефективного впровадження продуктованих представниками соціуму нових знань.

ДЖЕРЕЛА

1. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах. Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
2. Гнітецький Є. Сутність та взаємозв'язки між базовими категоріями теорії інновацій // *Ефективна економіка*, 2012. № 8. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1492>
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07. 2007р. № 40-IV (зі змінами і доповненнями). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
4. Лапин Н. Актуальные проблемы исследования нововведений в организационных системах. М.: ВНИИСИ, 1980. 114 с.
5. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. С.: ВТД «Університетська книга», 2006. 728 с.
6. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності від 22.09.2017 № 1171/31039. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17#Text>
7. Полонська Л. Інноваційна політика торговельних підприємств : теорія та методологія / Л. А. Полонська, Н. В. Лохман. Д.: ДонНУЕТ, 2009. 221 с.
8. Супрун А.Г. Філософські основи феномену інноваційності в умовах транзитивного суспільства // *Науковий вісник НУБІП України*. Серія: Гуманітарні студії, 2017, с.27-35. Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/viewFile/9598/8584>
9. Хоружа Л. Соціально-психологічні аспекти переходу педагогічного знання в інновацію / Л. Хоружа // *Освітологічний дискурс*, 2021. № 4 (35). С. 103 — 117. Режим доступу: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/884/674>
10. Цюняк О. Філософське осмислення поняття «інноваційна діяльність» // *Молодий вчений: педагогічні науки*, №5 (69), 2019. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5/38.pdf>
11. Чумак О. Соціально-філософський аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність» // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2009. Вип. 36. С. 152-165. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2009_36_16

REFERENCES

1. *Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy v 11 tomakh*. Retrieved from <http://sum.in.ua/> [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes]. Access mode: <http://sum.in.ua/> [in Ukrainian].
2. Arystotel. (1981). *Bolshaia etyka. [Great ethics.]* Sochyneniya. V 4-kh t. T. 4 : perevod / Vstup. statia y pryemch. Y.D. Rozhanskyi. Moskva : Mysl, 1981. S. 295–373.
3. Hnitetskyi Ye. (2012). Sutnist ta vzaiemozviazky mizh bazovymy katehoriiami teorii innovatsii [The essence and relationships between the basic categories of innovation theory] // *Efektivna ekonomika*, № 8. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1492> [in Ukrainian]
4. *Zakon Ukrainy «Pro innovatsiinu diialnist» vid 04.07. 2007r. № 40-IV (zi zminamy i dopovnenniamy)*. [Law of Ukraine «On Innovation» of 04.07. 2007 № 40-IV (as amended).] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian]
5. *Marketing i menedzhment innovatsiinoho rozvytku (2006) : [Marketing and management of innovation development]: monohrafiia / za zah. red. d.e.n., prof. S.M. Illiashenka. — S.: VTD «Universytetska knyha». 728 s.* [in Ukrainian]
6. Polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoi osvitnoi diialnosti vid 22.09.2017 № 1171/31039. [Regulations on the procedure for carrying out innovative educational activities dated 22.09.2017

№ 1171/31039] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17#Text> Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17#Text> [in Ukrainian]

7. Polonska L. (2009). *Innovatsiina polityka torhovelnnykh pidpriemstv: teoriia ta metodolohiia [Innovative policy of trade enterprises: theory and methodology]* / L. A. Polonska, N. V. Lokhman. D.: DonNUET, 221 s. / L. A. Polonskaya, NV Lokhman. D.: DonNUET, 2009. 221 p. [in Ukrainian]

8. Suprun A.H. (2017). *Filosofski osnovy fenomenu innovatsiinosti v umovakh tranzitivnoho suspilstva [Philosophical bases of the phenomenon of innovation in the conditions of a transitive society]* // *Naukovyi visnyk NUBIP Ukrainy. Seriya: Humanitarni studii*, s.27-35. Retrieved from <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/viewFile/9598/8584> // *Scientific herald of NULES of Ukraine. Series: Humanities Studies*, 2017, p.27-35. Access mode: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/viewFile/9598/8584> [in Ukrainian]

9. Khoruzha L. (2021). *Sotsialno-psykholohichni aspekty perekhodu pedahohichnoho znannia v innovatsiiu [Socio-psychological aspects of the transition of pedagogical knowledge into innovation]* / L. Khoruzha // *Osvitolohichni dyskurs*, № 4 (35). S. 103–117. Retrieved from <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/884/674> / L. Khoruzha // *Educational Discourse*, 2021. № 4 (35). P. 103 — 117. Access mode: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/884/674> [in Ukrainian]

10. Tsiuniak O. (2019). *Filosofske osmyslennia poniattia «innovatsiina diialnist» [Philosophical understanding of the concept of «innovation»]* // *Molodyi vchenyi: pedahohichni nauky*, №5 (69), 2019. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5/38.pdf> // *Young scientist: pedagogical sciences*, №5 (69). [in Ukrainian]

11. Chumak O. (2009). *Sotsialno-filosofskyi analiz poniattia «innovatsiia» ta «innovatsiina diialnist» [Socio-philosophical analysis of the concept of «innovation» and «innovation»]* // *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, Vyp. 36. S. 152-165. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpvgvzdia_2009_36_16 // *Humanitarian Bulletin of the Zaporozhye State Engineering Academy*, 2009. Vol. 36. pp. 152-165. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpvgvzdia_2009_36_16 [in Ukrainian]

Oliinyk O.

THE CONCEPT OF “INNOVATION” AND “INNOVATION” IN EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC DISCOURSE

Mankind is currently experiencing an innovative type of progress in all areas of its activities, which is characterized by rapid changes in technology and knowledge. First of all, it is a time of improving the basic sciences, improving knowledge-intensive technologies and applied projects. This, in turn, requires, first, the formation of a new type of person, which is characterized by innovative models of behavior and the implementation of acquired knowledge; secondly, the perfect mastery of the ability of society to transform knowledge and innovations produced by them into effective results of their own activities, to implement innovations in various spheres of their lives. The ability to manage the mechanism of innovation will be a prerequisite for radical positive changes in various spheres of human activity, including political, economic, spiritual and others. The key tool for implementing these decisions should be innovation as a driver of society.

In accordance with the purpose of this study, the article provides a comparative analysis of the concepts of «novation» and «innovation» in their dialectical relationship based on the work of domestic and foreign scientists, revealed a general and specific vision of researchers on these phenomena; the essential characteristics of the studied phenomena at the philosophical, general theoretical and empirical levels are determined. It is proved that the concepts of «novation» and «innovation» have in common a common characteristic — renewal and development, but a significant difference is how effective they will be in human activities. Analysis of scientific discourse has shown that the studied concepts differ in the stages of life cycles, their features. The article considers the specifics of innovations in the field of education, the reasons and features of their occurrence. The definitions of «novation» and «innovation» are proposed, in particular in the context of education.

The material states that innovation should be a key tool for implementing educational reforms. It was also emphasized that it is important to understand the specifics of both concepts, algorithms for their implementation in order to effectively implement the new knowledge produced by members of society.

Key words: introduction; innovation; novation; new; educational and scientific discourse.

Рецензент

Хоружа Л.Л. — д.пед.н., професор кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Стаття надійшла до редакції: 12.02.2022р.

Прийнято до друку: 16.02.2022р.